

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Alijs insup[er] rationib[us] uim obligatoria[m] co[n]stitutionu[m]
ecclesiasticar[um], qua fideles co[n]stringunt & coarcta[n]t, comprobari.
XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

concinntate & congrua similitudine significatam.

¶ Alijs insuper rationibus, uim obligatoriam constitu-
tionum ecclesiasticarum, qua fideles constringunt &
coarctant comprobari.

Cap. XII

Vpra dictis adiungendæ sunt & aliæ rationes: quæ
stabiliant ac suffulciant ecclesiasticarum legum au-
thoritatem & pondus, sitque hæc suo ordine nona.

¶ Et uerbo & exemplo suo docuit Christus domi-
nus & legifer noster: reuitandum esse scandalū pro-
ximorum, & ne coram cæco (ut ait scriptura) ponamus offendicu-
lum: ne ue errare faciamus cæcum in uia. Verbo quidem: cum ait.

VIII

Leuiti. 19.

Matth. 18.

Matth. 17

1. Corin. 9.

Lucæ. 2.

Væ mundo à scandalis: & uæ homini per quem scandalum ue-
nit. Et rursus. Cauete ne scandalizetis unum ex his pusillis: qui in
me credūt. Exemplo uero: cum exactoribus tributorum soluit di-
drachma (quamuis liber esset à pendendo tributo) ne scandaliza-
ret eos. Cuius imitator sedulus, beatus Paulus in suis epistolis sum-
mopere admonet, esse cauendum ab inferendo cuiquam scanda-
lo; dicens inter cætera. Si esca scandalizat fratrem meum: nō mā-
ducabo carnes in æternum, ne fratrem meum scandalizem. Et
merito quidem, nam ex recta charitatis lege obstringimur ad con-
sulendum saluti fratris: sicut & nostræ. quare eodem obligamur
uinculo ad omnia quoque propulsanda: quæ possunt obstaculum
præbere saluti proximi nostri, inter quæ: potissimum collocatur
scandalum. Sed & sacratissima uirgo Maria, uirtutum omniū cla-
rissimum exemplar & promptuarium, nonne legem purificatio-
nis à Moysè latam, cui tamen non erat subiecta) ad unguem im-
plere uoluit: ne illam contemnere uideretur, & ne quempiam scā-
dalizaret? At uero si quis palàm præuaticaretur ecclesiasticas or-
dinationes, sancte ac probe institutas & multis ante seculis hæc-
te nus obseruatas: hoc suo opere quàm plurimis inferret scandalum.
induceretque suo exemplo ad effrenatam legum ecclesiasticarū
solutionem. simulq; & in hanc eos perpelleret existimationem:
quod non sint magni pendenda sanctionum ecclesiasticarum de-
creta, sed pro arbitrio cuiusque aut admittenda aut refutanda.
Quis igitur hunc non censuerit infandi sceleris esse reū: aut eter-
næ mortis iudicio obnoxium? ¶ Porro admittit Lutherus in suo

g de liber-

LIBER PRIMVS

de libertate Christiana (quem impugnamus) libro, propter euitandum proximi scandalum obseruanda esse ecclesiae instituta: adducens nonnulla ex ijs quae huic inseruimus rationi exempla, ad id comprobandum. quemadmodum ex dictis eius, in secundo huius libri capite citatis: liquido constat. Et id quidem: recte sentit & affirmat. Verum huic melli letiferum immiscet uenenum: cum simul astruit, duntaxat propter eam causam ut puta euitationem scandali in proximo, custodienda esse praecipua ecclesiae. & ubi non subest scandalum periculum, ut in secreto loco semotisq; arbitris: impune ecclesiastica statuta uiolari posse, quod certe prorsus est abnuendum. Nempe ubi nulla daretur scandalum occasio: quonia claculum id fieret, & non esset etiam interueniens contemptus ecclesiae rectorumq; eius; sed sola concupiscentia carnis, in pellēs quempiam ad mādudādas carnes feria sexta, aut ad soluendum ieiunium ab ecclesia praecipuum: talis indulgens animo suo, & recta rōne reiecta obsequēs suae cupiditati, committeret letale crimen: ob hāc potissimum causam, quonia non obedit legibus sacris ecclesiae, iam olim constitutis & diuturno approbatis usu, sicut deberet. & eo ipso etiā

X deo est inobediens: quemadmodum supra dictum est. ¶ **Decima ratio.** Magnae auctoritatis ac efficaciae ad obligandum, est consuetudo ecclesiastica & usus: multo tempore obseruatus. Cum enim annexum sibi habeat ex diuturnitate obseruationis publicum populi totius consensum: uigorem ac uim legis obtinere haud abre creditur. Quod cum multiplici sanctorum patrum auctoritate comprobari possit: in praesentia tamen unico probatissimi auctoritatis testimonio contenti erimus, beati scilicet patris Augustini: ita scribentis ad Casulanum presbyterum, quod & in undecima distinctione libri Decretorum, capite, in ijs rebus, adducitur. In ijs rebus (inquit) de quibus nil certi itatuit diuina scriptura: mos populi dei & instituta maiorum, pro lege tenenda sunt. Et sicut praeuaricatores diuinarum legum: ita contemptores ecclesiasticarum consuetudinum, coercendi sunt, haec Augustinus. Sed quis ambigat: diuinarum legum praeuaricatores incurtere moriferam noxam, aeternaeq; damnationi subiacere: Igitur & laudabilium consuetudinum ab ecclesia iam diutius obseruatarum transgressores: ex praedicta Augustini sententia in eandem incidunt damnationem. Quod

Augustinus.

Quo circa si quis honestæ approbatæq; cōsuetudini ecclesiasticas obseruationes cōcernenti, opibus cōtradicit: grauis culpæ se uinculo cōstringit. De creta igitur synodalia & antiquorū patrū, uniuersalis ecclesiæ statum dirigentia, diuturnoq; usu iam corroborata: cui que seruāda sunt diligētius, & ad opus accommodanda. Quod & beatus attestatur Hieronymus in epistola ad Luciniū **Bethicū:** *Hieronymus* his uerbis. Traditiōes ecclesiasticæ præsertim q̄ fidei nō officiūt, ita obseruadæ sunt: ut à maioribus sunt traditæ, nec aliorū (ut prisco rū) consuetudines: aliorū cōtrario more sunt subuertēdæ. hæc ibi. Demū beatus Paul⁹ quātū authoritatis deferēdū est ecclesiasticæ cōsuetudini: haud obscure declarat in prima ad Corinthios epistola. ubi postq̄ dixit indecorū eē uiro, si comā nutriat: mulieri uero, idē nō eē indecorū: subiūgit. Siquis autē uidet cōtentiosus eē: nos talē cōsuetudinē nō habem⁹: neq; ecclesia dei. Ecce cōtētioso & sentētiā ante prolātā euertere molienti, nihil aliud obiicit Paulus: q̄ ecclesiæ dei cōsuetudinē, tanq̄ maximū pōdus & momentū, ad aliquid in ijs quæ ad mores spectant agendū, habentē: ut & uere habet, & habere est existimāda. Ceterū ut ex pluriū testimonio maius accipiat robur, quod hæc ratio proponit: accedat supra dictis & Honorij tertij summi pōtificis authoritas, scribentis capitulo Parisiensis (quæ admodum recenset primus epistolarum decretalium liber: titulo de consuetudine, cap: cum consuetudinis) in hūc modū. Cū consuetudinis, usulq; longæui non sit leuis authoritas, & plerunq; discordiam pariant nouitates: authoritate uobis præsentium inhi- *Honorius* *tertius.* bebimus, ne absq; episcopi uestri cōsensu immutetis ecclesiæ uestre cōstitutiones & consuetudines approbatas. uel nouas etiā inducat, si quas forte fecistis: irritas decernentes: hæc ille. Quod si unius ecclesiæ particularis instituta & mores diutino approbatos usu: tāta seueritate, phibet summus ecclesiæ p̄ses immutari atq; rescindi. quāto maiore ratiōe putādū est, & uniuersalis ecclesiæ cōsuetudines publico roboratas toti⁹ populi & antiq̄ cōsensu: nequaq; infringi debere. Et si in unica ecclesia ut Parisiensis, subueat ipse supremus ecclesiæ pastor, nouitates posse discordias parere & dissidia inter illius ecclesiæ sacerdotes, ministros & populū: nōne multo amplius formidādū est, ne id locum habeat in catholica & quæ per totū orbem Christianū extenditur ecclesia: quod nouitates scilicet que

LIBER PRIMVS

ex antiquarum consuetudinum immutatione inducerentur; multarū discordiarū atq; dissensionū in toto populo Christiano materiā atq; seminaria suggerant necnō subministrant; Demū si probe recteq; legē prescribit illi canonicorū collegio ad quod literas dat, idē summus pontifex: non esse permutandas illius ecclesiæ uetustas consuetudines, aut illis abrogatis nouas sine episcopi sui cōsensu inducendas; quanto magis hæc cuiq; definita debet lex intelligi q; non queat pro suo arbitratu aut rescindere antiquas totius ecclesiæ cōsuetudines, aut nouas inuehere; quandoquidē ea auctoritas abrogandi leges antiquas, aut nouas cōstituendi: nō ex unius priuati hominis nutu pendeat & arbitrio: sed ad totā ecclesiā generaleq; cōcilium legitime coactū pro re tā ardua tantāq; mole sit recurrendū, illiusq; standū sententiæ. Demū ut ad beatū Augustinū (unde in huiusce rationis decimæ cōprobationibus, sumptimus exordiū) quasi circulo quodā circūacto relabamur: idē grauissim⁹ author in cōpluribus suorū scriptorū locis eandē multifariā approbat sententiā. Et præsertim cū ita scribit ad Ianuariū. **S**i quid porbē frequentate ecclesia: quin ita faciendū sit disputare, insolentissimā insanīæ est. Hæc ibi. Quæ igit est insanīa: nō solū disputare, sit ne ita faciendum, sed & uerbis & scriptis anniti ad persuadendum omnibus, quod secus est faciendū; nonne hæc longe insolentior est animi uesania? Idē quoq; in libro contra Manichæos, Palā est (ingit) quā in re dubia, ad fidē & certitudinē ualeat autoritas ecclesiæ, hæc ille. Quanto igit amplius eadē ualet in re penitus certa: & diuturno usu longinquitq; tēporis consolidata: ut non debeat eam quisq; in quæstionē trahere: aut quod abolenda sit, cōtendere. Demū idē eximius doctor contra Faustū decertans: ait. Vides in hac re, quid ecclesiæ catholicæ ualeat autoritas: quæ ab ipsis fundatissimis apostolorū sedibus usq; ad hodiernū diē, succedentiū sibi met episcoporū serie & tot populorū consensione firmat. Postremum in epistola ad Hieronymū: idē scribit. Contra ecclesiæ fundatissimū morē: nemo sentiat. Verū ne plus æquo uidear inculcare testimonia, potissimū in re tā aperta, quæ uel sine testimonijs ultro suscipi debeat: uerbū non amplius addā. ¶ Undecima ratio. In ciuili gubernatione reipublicæ: curia iudiciaria (ut Parisiensis senat⁹) potestatem habet condendi nouas constitutiones; ad tranquillitatē & ut

Augustinus.

XI.

& utilitatem totius cōmunitatis attinentes, cum adiecta expressio
 ne pœnæ quod illarū sanctionum præuaricator morte mulctabit,
 extremoque afficietur supplicio, quoniã huiusmodi auctoritatē con
 stituendi tales leges, accepit ipsa curia senatoria à regia maiestate: à
 qua primū est instituta. **Exempli gratia.** ob legitimas causas ad id
 impellentes: suprema iustitiæ Gallicanæ curia apud Lutetiã Pari
 siorū consistens, recte possit huiusmodi decernere legē. **Nullus** in
 tempesta nocte accinctus gladio diuagetur in tenebris per plateas
 ciuitatis: alioqui capitis subibit periculū. **Aut** etiã talem statuere
 sanctionem. **Nemo** in curiæ senatoriæ septis & claustris eximat
 gladiū in altē: ut eum adoriatur. alioqui præsentēs dabit pœnas:
 & furcæ appendetur. **Ergo** consimili ratione in ecclesiastico statu
 possunt, qui res præsumptuæ, rationabili occurrente causã cō
 dere regulas: ad honestatē uitæ, utilitatē ecclesiæ, salutēq; animarū
 facientes, cum adiuncta declaratione pœnæ in præuaricatores: q̄
 contrahēt peccati mortali labē perpetuæq; mortis reatū. **Possunt**
 inquam: nō à se ipsis habita, sed à deo solū accepta potestate, qui cō
 stituit eos suæ ecclesiæ gubernatores ac antistites: & ergo potesta
 tem etiã illis tradidit ea ordinandi, quæ directioni ecclesiæ necessa
 ria censent & utilia. **Absurdū** nēpe id uideri debet, ecclesiasticæ rei
 summā gerentes auctoritatē, minus habere facultatis ad cōstituen
 das regulas ac leges suæ administrationi accōmodas, pœnãq; defi
 niendā earū: transgressorib; q̄ habeant ciuilib; reipub. rectores ad de
 cernendas leges nouas pro ciuitatū moderatione, designandãq; in
 earū transgressores pœnã. ¶ **Duodecima ratio & postrema.** **Expe** XII.
dit in omni republica leges ipsas cōstituere, nō nudas & sine suppli
 cii quod subibunt uiolatores earū, determinatione: qm̄ hoc pacto
 non incuterent metū peruersis, sed nihili fierent, q̄ liceret eas impu
 ne transgredi. **Et** ita periret omnis earū maiestas, auctoritas & ui
 gor: neq; diurnitatē haberēt aut stabilitatē leges illę, sed quasi suc
 cisis neruis euestigio collaberent, irentq; pessum. **Ne**cessē est itaq;
 legibus ipsis cū condunt, ad hęc pœnas præuaricatoribus infligē
 das: ad imitationē lationis diuinarū legū in sacris literis expressarū,
 cū certa pœnarū definitione, ut illis deterreant à malitia cōrcean
 turq; prauī, & si non uirtutis amore: saltē oderint peccare mali for
 midine pœnæ, ut ait **Horatius**. **Huiusmodi** autē pœna, debet esse **Horatius.**

LIBER PRIMVS

accommoda & respondēs ipsi cōditioni repub. in qua decernitur. **V**t qm̄ respublica ciuilis ordinatur ad uitā hanc tēporalē cū tranquillitate degendam: leges eius in grauibus delictis recte decernūt p̄cēnā transgressoribus, uitæ corporalis ablationē & obrūcationē. **E**t qm̄ ecclesiastica respublica potissimū tēdit & refert ad uitā animæ perpetuā, salutēq; æternā: leges eius faciendū aliquid aut euitandū statuēt apte & cōgrue definiunt pr̄uaricatoribus earū, p̄cēnā illi oppositā fini: scilicet peccati mortalis (quod animæ uitam aufert) noxā, aut æternæ mortis occasionē. **N**ō quidē: ut illā p̄cēnā incurrant aliqui, & cadant in laqueū mortis. sed ut illius grauitate deterriti, diligētius legē positā obseruēt: & ita constitutā euadant p̄cēnā, neq; incidant in eādē. **Q**uis igitur ex reipublicæ ciuilis qualitate, non p̄spicit in ecclesiasticis legibus congruētissime legitimāq; ratione adijci hanc p̄cēnā, sed in grauibus solū & arduis rebus: q; pr̄uaricatores earū aut mortifera; contrahēt crimē, aut perpetuā incurrent damnationē: **F**acessat ergo **L**utherus cū suis affectatoribus: oblatrans ecclesiæ supremos antistites ac patres orthodoxos nequāq; ius habere cōdēdi leges ecclesiasticas, neq; decernēdi p̄cēnas earū transgressoribus. **A**d quod amplius confutandū: adijciuntur & nonnullæ aliæ rationes, in uicesimoquarto huius libri capite.

¶ **C**hristum non omnia in euāgelio pr̄cepta ad ecclīæ catholicæ statum conferētia: particulatim expressisse. **Cap. XIII.**

Nunc uero reliquū est cauillatorijs argutis eorū obuiare qui putāt sacrosanctis synodis & ecclīæ p̄ prioribus nullā adesse authoritatē decernēdi regulas aliquas aut sanctiones, populi Christiani obligatorias. Quæ quidē non ex illo de libertate Christiana opusculo **L**utherano (quod euertere molimur) de p̄ceptis sunt (quoniā nullæ ferme illic rationes adducuntur: ad stabiliendum rē propositā) sed ex alijs: qui in uerba **L**utheri iurasse uidentur, & ei⁹
 1. sequuntur castra. **¶** **H**i igitur: primo sic insistant. **C**hristus antique legis pr̄cepta & decalogum, in euāgelio seruari pr̄cepit. **S**i uis
Matth. 19. (inquit) ad uitā ingredi: serua mādata. **E**t rursus, hoc fac: & uiues.
Lucæ 10. **E**adem quoq; pr̄cepta recte interpretatus est, & ampliori declaratione explicuit **M**athæi quinto capite, & alijs locis. neq; ulla aliā adiecit